

บทที่ 1

บทนำ

1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ผู้ขายนอกจากมีหน้าที่ให้การส่งมอบสินค้าที่เป็นไปตามสัญญาปราศจากความชำรุดบกพร่องในทางกายภาพของสินค้าแล้ว ในทุกประเทศต่างยอมรับว่าผู้ขายย่อมมีหน้าที่ในการทำให้สินค้าปลอดจากความบกพร่องในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิในสินค้าด้วย และปัจจุบันปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิในสินค้าเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น ตัวอย่างเช่นปัญหาในเรื่องการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา หรือปัญหาว่าสินค้าที่ผู้ซื้อได้รับนั้นเป็นของผู้อื่น ซึ่งหากเกิดปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในสินค้าขึ้น ผู้ซื้อจะได้รับความเสียหายจากการที่ไม่สามารถใช้สอยหรือขายสินค้าต่อไป หรืออาจต้องเสียค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในสินค้า

ในการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ กฎหมายที่เป็นที่ยอมรับและนำมาใช้ในการกำหนดหน้าที่ของคู่สัญญา คืออนุสัญญาว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods – CISG) โดย CISG ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับการค้าขายสินค้าระหว่างประเทศได้มีการบัญญัติถึงการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ขายในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในสินค้าไว้ในมาตรา 41 และมาตรา 42 ซึ่งการกำหนดถึงวิธีการในการแก้ปัญหานั้น ผู้ร่าง CISG จะคำนึงถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในทางการค้าระหว่างประเทศเป็นหลัก แต่ทั้งนี้ ก็ยังมีบางประเทศที่ไม่ได้ใช้ CISG บังคับกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ โดยหนึ่งในประเทศเหล่านั้นที่มีบทบาทสำคัญในทางการค้าระหว่างประเทศ คือ ประเทศอังกฤษ ซึ่งจะใช้กฎหมายภายในของตนเอง คือ Sale of Goods Act 1979 บังคับกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศด้วย และมีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของผู้ขายในเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ขายในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในสินค้าไว้ในมาตรา 12 สำหรับประเทศไทยซึ่งแม้จะมีการร่างพระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์ พ.ศ.... มาตรา 22 ที่กำหนดถึงปัญหาในกรณีนี้ไว้ โดยกำหนดว่า

“ผู้ซื้อที่มีสิทธิที่จะไม่รับมอบสินค้าและไม่ชำระราคาให้แก่ผู้ขายได้ ถ้าตรวจพบว่าสินค้านั้นไม่ถูกต้องตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาหรือตามกฎหมาย ไม่ว่าในด้านปริมาณ คุณภาพ หนีบหรือหรือลักษณะอื่นใด รวมทั้งกรณีชำรุดบกพร่องหรือรอนสิทธิด้วย

ในกรณีที่การรอนสิทธิเกิดโดยอาศัยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลผู้มาก่อนการ
 ครอบครอง สิทธิของบุคคลนั้นจะต้องเป็นสิทธิที่มีอยู่ตามกฎหมายของประเทศที่ผู้ซื้อที่มีสถาน
 ประกอบการอยู่ หรือประเทศที่สินค้านั้นจะถูกส่งไปขายหรือใช้ประโยชน์ ทั้งผู้ขายก็ได้รู้หรือควรจะ
 ได้รู้ถึงสิทธิดังกล่าวนั้นอยู่แล้วในขณะทำสัญญา

ผู้ซื้อจะอ้างสิทธิตามวรรคหนึ่งมิได้ หากตนได้รู้หรือควรจะรู้ถึงความไม่ถูกต้องของ
 สินค้านั้นอยู่แล้วในขณะทำสัญญา หรือความไม่ถูกต้องของสินค้านั้นเกิดจากการที่ผู้ขายปฏิบัติ
 ตามคำสั่ง กรรมวิธี สูตร การออกแบบหรือลักษณะเฉพาะอย่างอื่นที่ผู้ซื้อกำหนดให้” ซึ่งการ
 กำหนดเช่นนี้เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าได้รับสิทธิผลมาจาก CISG แต่เนื่องจากร่าง
 พระราชบัญญัตินี้ยังไม่มีผลบังคับใช้ ในปัจจุบันจึงไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ
 ไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการค้า
 ระหว่างประเทศด้วย แต่ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพการค้าขายภายในประเทศกับการค้าขายระหว่าง
 ประเทศจะมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน ดังนั้นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของผู้ขายในเรื่องสิทธิใน
 สินค้าในการค้าขายภายในประเทศจึงมีความแตกต่างจากปัญหาที่มีในการค้าขายระหว่างประเทศ
 ด้วย และเนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ Sale of Goods Act 1979 และ CISG ได้มี
 การกำหนดหน้าที่ของผู้ขายในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิในสินค้าไว้แตกต่างกันอย่างมากในสาระสำคัญ
 จึงเกิดปัญหาขึ้นว่าบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องหน้าที่ของผู้ขายที่
 เกี่ยวกับสิทธิในสินค้ามีความเหมาะสมกับการค้าระหว่างประเทศหรือไม่

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่ในเรื่องสิทธิในสินค้าของผู้ขาย
 จะต้องสามารถครอบคลุมปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในทางการค้าระหว่างประเทศ สามารถให้ความ
 คุ้มครองแก่ผู้ซื้อว่าผู้ซื้อจะได้รับสินค้าที่ปลอดจากความบกพร่องในสิทธิ และหากผู้ขายทำผิด
 หน้าที่ในการส่งมอบสินค้าเช่นนั้นให้แก่ผู้ซื้อ กฎหมายจะต้องให้ผู้ซื้อได้รับการเยียวยาที่เหมาะสม
 แต่ในขณะเดียวกัน ต้องไม่ก่อภาระให้แก่ผู้ขายจนเกินสมควร หากกฎหมายของไทยไม่สามารถ
 สนองตอบความต้องการในทางการค้าระหว่างประเทศในเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ขายในเรื่อง
 เกี่ยวกับสิทธิในสินค้า จะส่งผลให้คู่สัญญาเกิดความไม่แน่ใจว่าตนจะได้รับการแก้ปัญหาที่เป็น
 ธรรมและสอดคล้องต่อการค้าระหว่างประเทศ และจะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในการที่
 ต่างประเทศจะทำการค้าขายกับประเทศไทย

2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

2.1 เพื่อแสดงความเหมือนและแตกต่างกันของหน้าที่ของผู้ขายและการเยียวยาผู้ซื้อ ในกรณีที่ผู้ขายผิดหน้าที่ในการส่งมอบสินค้าที่ปลอดจากสิทธิหรือการฟ้องร้องโดยบุคคลภายนอก ระหว่าง CISG กฎหมายอังกฤษ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมกับการค้าระหว่างประเทศ

2.2 เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงกฎหมายไทย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของผู้ขายและการเยียวยาผู้ซื้อ ในกรณีบุคคลภายนอกมีสิทธิหรือเรียกร้องเกี่ยวกับสินค้าในการซื้อขายระหว่างประเทศ

3 วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนใช้วิธีการศึกษาวิจัยแบบ “การวิจัยเอกสาร” (Documentary research) โดยการวิจัยจากหนังสือ บทความ และข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพยายามศึกษาถึงรายละเอียดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเปรียบเทียบถึงวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละกฎหมายเพื่อหาวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการปรับปรุงกฎหมายไทย

4 ขอบเขตและวิธีการศึกษาวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ขายที่มีต่อผู้ซื้อในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในสินค้า ความสำคัญของความรู้ถึงเหตุของการรบกวนขัดสิทธิของผู้ขายที่จะมีผลต่อความรับผิดของผู้ขาย ข้อยกเว้นความรับผิด และการเยียวยาผู้ซื้อในกรณีที่ผู้ขายทำผิดหน้าที่เกี่ยวกับสินค้า และอายุความในการที่ผู้ซื้อจะฟ้องร้องผู้ขายให้รับผิด ตาม CISG กฎหมายอังกฤษ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และเปรียบเทียบเพื่อหาแนวคิดในการแก้ปัญหากรณีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายกรณีมีการรบกวนขัดสิทธิในสินค้าที่เหมาะสมกับบริบทในทางการค้าระหว่างประเทศ

วิทยานิพนธ์นี้ไม่มุ่งที่จะศึกษาถึงความมีอยู่ของสิทธิของบุคคลภายนอก เพราะปัญหาดังกล่าวจะเกี่ยวพันถึงเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขาย ซึ่งมีรายละเอียดที่แตกต่างกันอย่างมาก

ในแต่ละประเทศ แต่การศึกษาจะมุ่งพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเมื่อบุคคลภายนอกทำการรบกวนชดสิทธิในสินค้าของผู้ซื้อเท่านั้น

5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 เข้าใจสาระสำคัญของกฎหมาย CISG กฎหมายอังกฤษ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดของผู้ขายกรณีบุคคลภายนอกมารบกวนผู้ซื้อในเรื่องเกี่ยวกับสินค้า

5.2 สามารถอธิบายความแตกต่างในแนวคิดของ CISG กฎหมายอังกฤษ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดของผู้ขายกรณีบุคคลภายนอกมารบกวนผู้ซื้อในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสินค้า

5.3 สามารถวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงกฎหมายไทยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดของผู้ขายกรณีบุคคลภายนอกมารบกวนผู้ซื้อในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในสินค้าในกรณีที่เป็นการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ